

INNOVATSION PEDAGOGIK METODLAR YORDAMIDA O'QUVCHILARNING MUSTAQIL FIKRLASH VA O'RGANISH FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH

Kubayeva Maxbuba Raxmatullaeyvna

Toshkent kimyo xalqaro universiteti Samrqand filiali o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada innovatsion pedagogik metodlar yordamida o'quvchilarning mustaqil fikrlash va o'rganish faoliyatini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Zamonaviy ta'lim jarayonida interfaol va innovatsion yondashuvlarning ahamiyati, ularning o'quvchilarning bilish faolligi, ijodiy fikrlashi va mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada muammoli o'qitish, kichik guruhlarda ishlash, loyiha asosida o'qitish kabi metodlarning samaradorligi asoslab berilgan. Innovatsion metodlar o'quvchilarning mustaqil bilim olish, o'z-o'zini rivojlantirish va uzluksiz ta'limga tayyorlashda muhim pedagogik vosita ekanligi xulosa qilingan.

Kalit so'zlar: innovatsion pedagogika, interfaol metodlar, mustaqil fikrlash, mustaqil o'rganish, ta'lim texnologiyalari, o'quv faoliyati.

DEVELOPMENT OF STUDENTS' INDEPENDENT THINKING AND LEARNING ACTIVITY THROUGH INNOVATIVE PEDAGOGICAL METHODS

Annotation. This article examines the development of students' independent thinking and learning activities through innovative pedagogical methods. The role of interactive and innovative approaches in enhancing students' cognitive activity, creative thinking, and independent learning skills is analyzed. The effectiveness of such methods as problem-based learning, group work, and project-based learning is substantiated. It is concluded that innovative pedagogical methods serve as an

important tool for developing independent learning skills, self-development, and readiness for lifelong learning.

Keywords: innovative pedagogy, interactive methods, independent thinking, independent learning, educational technologies, learning activity.

РАЗВИТИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО МЫШЛЕНИЯ И УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ МЕТОДОВ

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы развития самостоятельного мышления и учебной деятельности учащихся на основе инновационных педагогических методов. Проанализирована роль интерактивных и инновационных подходов в формировании познавательной активности, творческого мышления и навыков самостоятельного обучения учащихся. Также обоснована эффективность таких методов, как проблемное обучение, работа в малых группах и проектное обучение. Сделан вывод о том, что инновационные педагогические методы являются важным средством формирования навыков самостоятельного обучения, саморазвития и готовности к непрерывному образованию.

Ключевые слова: инновационная педагогика, интерактивные методы, самостоятельное мышление, самостоятельное обучение, образовательные технологии, учебная деятельность.

Innovatsion pedagogik metodlar yordamida o'quvchilarning mustaqil fikrlash va o'rganish faoliyatini rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda ta'limning asosiy maqsadi faqat bilim berish emas, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, muammoni hal etish va o'z bilimini mustaqil ravishda boyitish kompetensiyalarini shakllantirishdan iboratdir. Shu nuqtai nazardan innovatsion pedagogik metodlar ta'lim jarayonini samarali tashkil etish,

o'quvchilarning o'qishga qiziqishini oshirish hamda ularning mustaqil o'rganish faoliyatini rivojlantirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi. Innovatsion yondashuv ta'limning mazmuni, shakli va metodlarini yangilash orqali o'quvchini faol o'quv subyektiga aylantiradi.

An'anaviy ta'lim modelida o'qituvchi bilim beruvchi, o'quvchi esa tinglovchi sifatida namoyon bo'ladi. Bunday yondashuv o'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyatini cheklab qo'yadi. Innovatsion pedagogik metodlar esa o'quvchini faol fikrlashga, izlanishga va o'z fikrini erkin ifodalashga undaydi. Bu metodlarning asosiy mohiyati o'quvchini bilimni tayyor holda qabul qiluvchi emas, balki uni mustaqil ravishda kashf etuvchi subyektga aylantirishdan iboratdir. Shu sababli innovatsion metodlar o'quvchilarning kognitiv faolligini oshiradi, tanqidiy va tahliliy fikrlashini rivojlantiradi hamda o'z-o'zini rivojlantirishga yo'naltiradi.

Mustaqil fikrlash o'quvchining muammoni anglash, uni turli nuqtai nazardan tahlil qilish, xulosa chiqarish va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Innovatsion pedagogik metodlar bu jarayonni faollashtiradi. Masalan, muammoli o'qitish texnologiyasi o'quvchini tayyor javobni qabul qilishdan ko'ra, muammoli vaziyatni mustaqil tahlil qilishga undaydi. "Aqliy hujum" metodi o'quvchilarning ijodiy va erkin fikrlashini rivojlantiradi, "Klaster" va "Konseptual xarita" metodlari esa bilimni tizimlashtirish va mantiqiy bog'liqliklarni aniqlash ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Shu orqali o'quvchi o'z bilimini mustaqil boshqarish va rivojlantirishni o'rganadi.

Innovatsion metodlar o'quvchilarning o'rganish faoliyatini ham samarali rivojlantiradi. O'rganish faoliyati – bu o'quvchining bilimni egallash jarayonidagi faol harakatidir. Interfaol va innovatsion metodlar orqali tashkil etilgan darslarda o'quvchi mustaqil axborot izlaydi, uni tahlil qiladi, muhokama qiladi va amaliyotda qo'llaydi. Kichik guruhlarda ishlash, loyiha asosida o'qitish, tadqiqotga yo'naltirilgan topshiriqlar o'quvchilarning mustaqil o'rganish faoliyatini rivojlantiradi, ularda mas'uliyat, tashabbuskorlik va hamkorlik ko'nikmalarini

shakllantiradi. Natijada o'quvchi o'z bilimini mustaqil ravishda boshqarishga o'rganadi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalashgan innovatsion metodlar alohida ahamiyatga ega. Elektron resurslar, onlayn platformalar, interaktiv topshiriqlar va virtual muhokamalar o'quvchilarning mustaqil o'rganish imkoniyatlarini kengaytiradi. Masofaviy va aralash ta'lim sharoitida innovatsion metodlar o'quvchining o'z vaqtini rejalashtirish, o'zlashtirish jarayonini nazorat qilish va bilimini mustaqil ravishda chuqurlashtirish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa uzluksiz ta'lim tamoyillarini amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Innovatsion pedagogik metodlarning yana bir muhim jihatida o'quvchilarda ichki motivatsiyani shakllantirishidir. O'quvchi o'z fikrining qadrlanishini, o'z faoliyatining natijasini ko'rganda ta'lim jarayoniga qiziqishi ortadi. Qiziqish esa mustaqil o'rganishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi. Muammoli vaziyat yaratish, izlanishga undash, bahs-munozara tashkil etish o'quvchining bilishga bo'lgan ehtiyojini kuchaytiradi. Natijada o'quvchi tayyor bilimni kutmaydi, balki uni mustaqil ravishda izlaydi va egallaydi.

Innovatsion metodlar o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini ham rivojlantiradi. Bahs-munozara, rolli o'yinlar, prezentatsiyalar o'quvchilarning o'z fikrini aniq va asosli ifodalash, boshqalarni tinglash, dalillash va hamkorlik qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Bu jarayon mustaqil fikrlash va mustaqil o'rganishning ijtimoiy asoslarini mustahkamlaydi. O'quvchi bilimni qanday olishni, uni qanday qo'llashni va qanday baholashni o'rganadi.

O'qituvchining metodik mahorati innovatsion pedagogik metodlar samaradorligini belgilovchi muhim omildir. O'qituvchi o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olib, mos metodlarni tanlashi, ijodiy muhit yaratishi va mustaqil faoliyatni qo'llab-quvvatlashi zarur. Innovatsion darsda o'qituvchi bilim beruvchi emas, balki tashkilotchi, yo'naltiruvchi va hamkor sifatida

ishtirok etadi. Bu esa o'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va uni mustaqil o'rganishga tayyorlaydi.

Xulosa qilib aytganda, innovatsion pedagogik metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlash va o'rganish faoliyatini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Ular o'quvchini faol, ijodkor, tanqidiy fikrlovchi va o'z bilimini mustaqil boshqara oladigan shaxs sifatida shakllantiradi. Innovatsion yondashuvga asoslangan ta'lim jarayoni bilim sifatini oshiradi, o'quvchilarning o'z-o'zini rivojlantirish ehtiyojini kuchaytiradi hamda uzluksiz ta'lim tamoyillarini amaliyotga joriy etishga xizmat qiladi. Shu bois innovatsion pedagogik metodlardan samarali foydalanish zamonaviy ta'lim tizimining muhim pedagogik vazifalaridan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Muslimov R.X. Kasb ta'limi pedagogikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2011.
2. Muslimov R.X., Usmonboyeva M.A. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2015.
3. Mamarajabov M.E. Pedagogik innovatsiyalar va ta'lim samaradorligini oshirish. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
4. Mamarajabov M.E. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2020.